

165 Lomatoimi

Tehtäväaluejohtaja lomituspäiväjohtaja

Nivalan lomituspäiväpalvelut on maatalousyrittäjille lomituspäiväpalveluja järjestävä toimintayksikkö. Paikallisyksikkö toimii Sievin, Ylivieskan ja Nivalan alueella. Yksikköä hallinnoi Nivalan kaupunki. Yksikön tehtävät määräytyvät maatalousyrittäjien eläkelaitoksen (MELA) kanssa solmitun toimeksiantosopimukseen mukaa palvelujen järjestämisestä. Paikallisyksikkö saa valtiolta 100 % rahoituksen lomittajien palkkoihin. Toiminnan järjestämiseen ja hallinnollisiin kuluihin Mela korvaa valtakunnallisesti kullekin vuodelle vahvistetun määrärahan puitteissa. Hallinnon saama määrärahaa myönnetään vuosittain toteutuneiden lomituspäivien perusteella. Vuonna 2018 lomituspäiviä oli n. 19 000 pv.

Karjataloutta harjoittavien yrittäjien määrä ja lomituspäivät vähenevät n. 4-8 % vuosittain. Lomitus olisi siirtynyt maakunnallisesti hoidettavaksi 2020, mutta ei toteudu soteuudistuksen kaaduttua. Mela on tehnyt kesäkuussa kyselyn, ovatko paikallisyksiköt halukkaita laajentamaan toimintaa, sillä osa yksiköistä on jäämässä liian pieniksi. Mela saattaa sopia paikallisyksiköiden yhdistämisistä tulevina vuosina. Yksiköillä on toimeksiantosopimuksiinsa yhden vuoden irtisanomisaika.

Talousarvion toteutuminen

Nivalan ja Ylivieskan kaupunki ja Sievin kunta ovat tukeneet maatalousyrittäjien jaksamista ja lomittajien työllistymistä osoittamalla määrärahan tuettuun maksullisen lomitukseen vuosille 2006-2020. Nivalan kuntaosuus on vuosittain 30 000 €. Sievi ja Ylivieska ovat esittäneet alueidensa tuen omissa talousarvioissaan.

Kunnat osoittavat tuen tuettuun maksulliseen lomitukseen 3€/h. Myönnetty tuki on riittänyt kaikkien yrittäjien käyttämään tuetun maksullisen tunneille. **Tukea käytettiin 2020 alueittain Nivalassa 22 585 €, Sievissä 8 351 €, Ylivieskassa 4 989 €.** Lomituspäivät vähentyvät vuosittain ja maatilojen keskimääräiset työajat lyhentyneet. Tuetun maksullisen lomituksen avulla kunnat voivat pyrkiä vaikuttamaan lisäpäivien tai lisätuntien käyttämiseen ja sitä kautta lomittajien työllistymiseen.

Paikallisyksikölle myönnetty hallinnon määräraha 381 130 alittui **51 191 €**. Hallintorahaa ei tarvitse palauttaa Melalle vaan jää kuntaan. Merkittävä osuus hyvälle tulopohjalle on mahdollisuus hyödyntää lomituksen arvonlisävero, joka jää vanhojen valtiontukisääntöjen mukaan kunnalle. Alv:n osuus oli yht. **42 323 €**, ja koostui lomittajien varustehankinnoista ja yrittäjälomittajapohjaisen lomituksen ostosta. Vuonna 2020 tuetun maksullisen lomituksen päivien laskennallinen osuudesta tuloista on n. **37 000€/v.**

Lomitus saa 100% valtionosuuden ja 1661 lomatoimen talousarvio **3 193 182€** alittui **49 043,62 €** ja 1662 turkista 5434,80 puolestaan **781,20 €**. Loppuerät palautetaan Melalle kun tilinpäätös on vahvistettu.

Karjatalousyrittäjien määrä vähenee 5-7 % vuosittain. Lomituspäiviä toteutui yhteensä **16 885**. Lomituspäivät päivät vähenivät edelliseen vuoteen verrattuna kohtuullisesti **-961 pv (5,70 %)**. Vähennys johtui pääasiassa yrittäjien määrän vähentymisestä ja **lomitusten väheneminen voitiin vielä sopeuttaa olevaan vakituisten lomittajien työntekijämäärään.** Kaikista lomituksista vakituisten osuus on 75%, määräaikaisten 19,5%, ostopalvelulomittajien 3,5% ja 2% yrittäjistä on valinnut itsejärjestetyn lomituksen.

Mela ilmoitti lokakuussa 2020, että se jatkaa paikallisyksiköiden yhdistämistä isompiin alueisiin. Uudet yksiköt aloittavat toimintansa 2022 tai viimeistään 2023. Nivala on ilmoittanut Melalle olevansa halukas toimimaan lomituksen paikallisyksikkönä myös jatkossa. Uudet yksiköt ovat kooltaan n. 40 000 - 80 000 lomituspäivää.

Lomittajien hyvinvointihanke käynnistyi ja toteutetaan vuosille 2021-2022. Koronan vuoksi on jouduttu siirtämään ja muuttamaan suunnitelmia. Hankkeen painopistettä on siirretty enemmän koulutukseen ja toiminnan kehittämiseen. Lomituspalvelut sai tehtävien tueksi mm. Lean-koulutusta, jonka avulla toimintaa kehitetään.

Nivalan kaupunkistrategian toteuttaminen tehtäväalueella

Tutkimusta ja koulutusta kehittävä – Yrittäjyyden edellytyksiä ja työtä tarjoava seutukaupunki	Laadukkaiden palvelujen ja hyvän arjen ja asumisen kaupunki	Taloudeltaan tasapainoinen kaupunkikonserni
Maatalousyrittäjillä on mahdollisuus irtaantua sitovasta työstään lomien, sijaisavun ja maksullisen lomituksen ajankohtien aikoina.	Palvelu on laadukasta ja asiakaslähtöistä. Lomittajien määrä on riittävä ja työntekijät voivat hyvin.	Lomituslaskut korvaa valtio. Lomatoimen hallinnon valtiolta saama korvaus on vuosittain riittävä tehtävän hoitoon.

Toimintavuoden tavoitteet ja mittarit

Strateginen tavoite	Toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi	Mittari toteutumiseksi	Toteuma 30.6.	Toteuma 31.12.	Tila
Tutkimusta ja koulutusta kehittävä – Yrittäjyyden edellytyksiä ja työtä tarjoava seutukaupunki	Maatalousyrittäjien lomien lisäksi tuetaan jaksamista tuetun maksullisen lomituksen avulla.	Kuntien tuki 3€/h tuettuun maksulliseen lomitukseen ja käyttöaste edellisen vuoden tasoa. Pyritään toteuttamaan Melan tulokortin tavoitteita.	Toteutuu	Toteutuu	Toteutuu
	Maatalouslomittajien työhyvinvoinnin parantaminen	Pienempi sairauspoissaolo % kuin edellisenä vuotena.	Osittain kesken. Työhyvinvointitoimet koronatilanteen vuoksi keskeytetty. Jatkuu elokuussa	Hyvinvointihanketta jatkettu. Sairauspoissaolo % jonkin verran pienentynyt.	Toteutuu

Talous

Lomatoimi	Toteuma	Toteuma	Toteuma	TA	Ero ed.	Muutos-
-----------	---------	---------	---------	----	---------	---------

Selite	30.6.2018	30.6.2019	30.6.2020	TA 2020	toteuma- %	vuosi	%
TOIMINTATUOTOT	2 366 652	2 286 566	1 960 355	4 252 103	46,10	326 212	-86,00
TOIMINTAKULUT	-2 299 874	-2 190 715	-1 978 024	-4 252 103	46,50	-212 691	90,00
TOIMINTAKATE	66 778	95 851	-17 670	0	0,00	113 521	18,00

Talouden toteumaan vaikuttaneet tapahtumat

